

природним середовищем, культурним простором, рівнем розвитку суспільства і господарства; уміння працювати з історичними джерелами, інтерпретувати їхній зміст, визначати автентичність, критично аналізувати підходи різних авторів до джерел; уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, котрі стосуються Голодомору, ставити запитання та шукати на них відповіді, розуміти, що є різні інтерпретації цих подій та вміти їх порівнювати; навчити умінню давати оцінку Голодомору й окупаційній політиці, яка призвела до нього, знати та оцінювати причетних до неї постатей і груп людей відповідного періоду.

Отже, тема Голодомору 1932–1933 рр. в Україні досі залишається однією з найактуальніших історичних проблем, що потребує вирішення не лише в науково-теоретичній, але й у прикладній площині, зокрема у сфері освітньої політики.

УДК: 378. 064: 004

Федунишин Л. Л.

кандидат історичних наук, викладач

ВСП «Бурштинський енергетичний фаховий коледж Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу», м. Бурштин

ОСОБЛИВОСТІ ОНЛАЙН ВЗАЄМОДІЇ ЗІ СТУДЕНТАМИ

***Анотація.** Автором у статті розглянуто особливості онлайн взаємодії зі студентами, висвітлено базові закони комунікації у віртуальному просторі. Розкрито методичні основи використання інтерактивних технологій при викладанні предметів і дисциплін соціально-гуманітарного циклу. Наголошено на активізації та мотивації пізнавальної діяльності студентів при встановленні комунікаційних зв'язків з метою розвитку навичок та формування компетентностей у здобувачів освіти.*

***Ключові слова:** мотивація, онлайн взаємодія, закони комунікації, інтерактивні методики, навички та компетентності.*

Процеси глобалізації, інформаційного, високотехнологічного розвитку висувають нові вимоги до освіти. Знання сьогодні набувають владних якостей. Важливо, щоб сучасна молода людина була високоосвіченою, прогресивною, мала розвинуті компетентності й всі необхідні для повноцінного життя знання, та вміла їх застосовувати в реаліях життя і праці.

Все більш актуальним завданням для кожного закладу освіти стає створення сприятливого освітнього середовища для розвитку компетентностей, навчання і виховання молоді особистості, здатної до самореалізації та самоосвіти впродовж життя. Освічена молодь, зокрема

студентство, – це еліта нації, тому навчання повинно бути методично обґрунтованим та досконало продуманим.

Єдність навчання, виховання, розвитку досягається лише за умови активізації роботи самих здобувачів освіти на всіх етапах освітнього процесу. Навчання має виховуючий характер також у зв'язку з формуванням ціннісних орієнтацій і переконань студентів на основі особистісного осмислення досвіду історії, сприйняття ідей гуманізму, поваги прав людини і демократичних цінностей, патріотизму і взаєморозуміння між народами[1, с.10]. Велику роль має мотивація у навчанні, новизна і практична значущість матеріалу, його аргументованість, доступність, методика викладання, зв'язок із життям та обраною спеціальністю. Метою є не тільки надання освітніх послуг, а й виховання громадян з широким світоглядом, національною самосвідомістю, почуттям відповідальності та обов'язку.

У виконанні цього завдання важлива роль у закладі освіти відводиться соціально-гуманітарним предметам та дисциплінам, які формують особистість студента відповідно до сучасних вимог нашого суспільства, розвивають його логічне, історико-філософське мислення, навчають економічному і соціально-політичному аналізу процесів, які відбуваються, та розкривають особливості культурного розвитку швидкоплинного світу.

Вагома роль в підготовці фахових спеціалістів у ВСП “Бурштинський енергетичний фаховий коледж Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу” належить викладачам циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін. Для більшої мотивації студентів на онлайн заняттях в умовах сьогодення наголошуємо, що саме на історичних прикладах розвивається критичне, логічне мислення, формується самосвідомість студентів, громадянські та професійні компетентності на основі принципів національного та громадянського виховання. Історія як світоглядний предмет є основою формування особистості. Адже критичне мислення є важливим для історичної освіти, а навичка критичного мислення є базовою у розвинутому суспільстві.

В силу нових реалій сьогодення було сформовано нові вимоги до етики поведінки з інформацією, визначено чіткі правила взаємодії та базові закони комунікації зі студентами у віртуальному просторі. При цьому важливу роль мають самоорганізація, самодисципліна, встановлені чіткі дедлайни, графіки і межі офіційного спілкування, психологічна готовність й емоційний стан. Адже сказане не дорівнює почутому в інтернет спілкуванні, а очевидне для вас – не очевидне для інших учасників взаємодії, тому діє закон залежності ефективного спілкування від комунікативних зусиль, при цьому важливими є очікувані результати, досягнення, підсумки навчання.

Перед заняттям важливо підготувати якісну презентацію як опорний конспект та розділити лекційний матеріал на смислові блоки, а також продумати цікаві запитання, які актуалізують увагу, розвивають творче мислення, заставляють аналізувати, порівнювати, оцінювати інформацію та висловити свою думку про події чи персоналії. При викладі нового матеріалу

онлайн варто використовувати правило перевернутої піраміди: спочатку подавати найголовнішу нову інформацію, згодом її важливі аспекти та інші деталі.

З метою підвищення мотивації у студентів при вивченні предметів соціально-гуманітарного циклу ми все більше використовуємо інтерактивні підходи у навчанні. Під час проведення онлайн занять варто чергувати різні види діяльності з метою активізації навчального процесу та розвантаження. Наприклад: здійснити історичну реконструкцію подій, тобто занурення в історію, використовуючи відеоматеріали, світлини, копії автентичних документів, карти, інтерактивні завдання. Важливо налагодити атмосферу взаємодії учасників освітнього процесу, коли кожен студент має можливість висловитися, поставити запитання, обґрунтувати свою думку або презентувати попередньо підготовлене історичне есе чи біографічну довідку з метою характеристики історичних подій та з'ясування ролі особи в історії.

Часто застосовуємо метод проблемного викладу матеріалу на лекціях та технології перевернутого класу під час онлайн взаємодії, що удосконалює предметні навички студентів, розвиває соціальні й гуманітарні компетенції. Відповідно вдома студенти опрацьовують текст підручника, переглядають відео матеріали, дивляться історичні фільми, а під час віртуальної зустрічі висловлюють свою думку, дискутують, ставлять запитання. Також залучаємо творчих студентів до науково-дослідної роботи у рамках проведення семінарів, конференцій з актуальної тематики та написання проєктів.

Проєкти розвивають логічне мислення, навички стилістичного оформлення своєї думки, правильного добору слів. Головна мета методу проєктів – висунення та розв'язання творчих ідей. Використовуючи проєктування як метод пізнання, студенти приходять до переосмислення ролі знань у соціальній практиці. Рефлексивна оцінка досягнутих результатів допомагає їм усвідомити, що знання – це не стільки самоціль, скільки необхідні засоби, що забезпечують здатність людини грамотно вибудовувати свої розумові та життєві стратегії, приймати рішення, адаптуватися у соціумі та самореалізуватися як особистості[2, с. 21].

Після взаємодії, співпраці варто використовувати зворотній зв'язок, формувальне оцінювання, самооцінювання, експрес анкети, застосувати рефлексію, з метою з'ясувати що сподобалося, на що слід більше звернути увагу в даній темі. Важливо бачити не тільки мету, а й результат навчання. Слід давати коментарі, а не лише ставити бали; оцінка без коментаря не несе навчальної цінності й надавати можливість виправити помилки.

На засіданнях циклової комісії педагоги часто наголошують, що одним із методів викладання соціально-гуманітарних дисциплін є інтерактивне навчання, яке дозволяє різко збільшити обсяг засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття, волю, дії, практику. За дослідженнями вчених, лекція передбачає 5% засвоєння інформації, читання – 10%, відео/аудіо матеріали – 20%, демонстрація – 30%, дискусійні групи – 50%, практика через дію – 75%, навчання інших,

застосування отриманих знань відразу ж – 90% засвоєння. За дослідженнями, студент може, читаючи очима, запам'ятати 10% інформації, слухаючи – 26%, розглядаючи – 30%, слухаючи і розглядаючи – 50%, обговорюючи – 70%, особистий досвід – 80%, спільна діяльність з обговоренням – 90%, навчання інших – 95% [3, с. 78].

Інтерактивні технології колективно-групового навчання, зокрема метод аналізу конкретних ситуацій або кейс-метод, дозволяє формувати професійні якості особистості студента. Кейс-метод тісно пов'язаний із реальною дійсністю, справжнім життєвим досвідом, оскільки відображає конкретну ситуацію, що вимагає прийняття невідкладних правових рішень. “Кейс” мотивує до відповідної поведінки у разі виникнення аналогічної ситуації у подальшій професійній діяльності. Головною умовою успішності ситуативної методики при викладанні соціально-гуманітарних дисциплін є створення сприятливої невимушеної атмосфери в ході інформативної взаємодії, у якій студенту не обов'язково приймає думку викладача як єдино правильну. Завдання “кейса” полягає не просто в передачі знань реципієнту, а насамперед у формуванні вмінь знаходити вихід зі складних ситуацій [4, с. 15].

Сприяють самоствердженню особистості в суспільстві рольові ігри, дебати, конференції, які, у свою чергу, похваляють роботу на заняттях. Відповідно, завдання педагога полягає в тому, щоб спрямувати хід обговорення, урівноважувати крайнощі в міркуваннях, сприяти виявленню різних поглядів і заохочувати аргументації різних позицій.

Велику роль має рівень педагогічної культури, а саме гуманістична спрямованість особистості педагога, психолого-педагогічна компетентність, освіченість у галузі предмета, досвід творчої діяльності, культура професійної поведінки. Кожен педагог має індивідуальний стиль, дидактичну і виховну систему, нові технології і методики. Проте, завжди важливим є вміння передати знання, складне зробити простим, доступним, уміння зацікавити інформацією. Навчання в гуманістичному аспекті припускає необхідність розвитку й саморозвитку особистості під час освоєння нею знань, вироблення власного мислення та розуміння.

Як писав В. Сухомлинський, “Ми маємо справу з найскладнішим, найдорожчим, що є в житті – з людиною. Від нас, від нашого вміння, майстерності, мудрості залежить її життя, здоров'я, розум, характер, воля, громадянське й інтелектуальне обличчя, її місце і роль у житті”.

Важливими інструментами для мотивації і залучення студентів при онлайн взаємодії є доступ до навчальних ресурсів (підручники, тексти лекцій, карти, атласи, відеоролики) та конструктивний відеозв'язок, також співпраця, співтворчість, співдія. Варто пам'ятати про потребу підтримки автономії і свободи студента, його самореалізації. Завжди актуальною на семінарах є робота в малих групах, творча актуалізація, групова взаємодія – метод світового кафе для обговорення питань і розвиток навичок співпраці. Важливо залучати студентів до обговорення та дискусії й оптимально

використовувати час і здібності студентів. Наприклад, актуалізація колективного інтелекту, обмін знаннями – технологія відкритого простору – не конференція, де є можливість проконсультувати один одного, наповнити бесіди сенсами, коли кожен учасник обирає тему, яку хоче обговорити. Кожен студент має можливість висловитися – методика номінантних груп, генерування ідей.

Зазначимо, що навичка самостійно вчитися – визначена як головна навичка в 2030 р. Що потрібно зараз вивчити, щоб рухатися далі? Тому розвиваємо уміння працювати самостійно, що є основою компетенції здобувати знання впродовж життя. Важливим є вміння аналізувати, відбирати потрібну інформацію, особливо в сучасних умовах перенасиченості джерел. Актуальною сьогодні є навичка гнучкості, тобто наш емоційний інтелект, саморегуляція, реакція на інформацію. Розвиваємо навички вирішувати проблеми, системно мислити, працювати в команді, тобто сприймати й генерувати ідеї, комунікувати, ставити запитання, саме цього вимагають роботодавці, аналізуючи стартапи.

Таким чином, основним змістом навчання є діяльність, взаємодія. Навчання – це двосторонній процес, тому важливо створити сприятливі умови, простір для взаємодії, співпраці, розвивати індивідуальні компетенції, соціальні й емоційні навички, підібрати методи і вірити у кращі результати молодшої людини, проте викладачі при взаємодії не повинні працювати більше за студентів. Сьогодні змінилася парадигма освіти і ролі вчителя, а основний результат – це спільний успіх.

Наголосимо, що акцент робиться на студенто- та проблемно-орієнтованому, соціально-емоційно-етичному навчанні, тобто йдеться про постійне особисте професійне вдосконалення. Адже можна готувати студентів до екзаменів, а можна готувати до життя, ми обираємо друге.

“Неграмотними в 21 сторіччі будуть не ті, хто не вміє читати та писати, а ті, хто не вміє вчитися, розучуватися та переучуватися”, – Елвін Гоффлер, американський письменник, соціолог та футуролог, журналіст, один з авторів концепції надіндустріальної “Інформаційної цивілізації”.

Список використаних джерел

1. Пометун О., Фрейман Г. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза 2006. 328 с.
2. Гуревич Р., Кадемія М., Шевченко Л. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навчальний посібник / за ред. Р. Гуревича. Вінниця: ТОВ фірма “Планер” 2012. 348 с.
3. Пометун О., Пирожниченко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: Видавництво А.С.К. 2004. 84 с.
4. Сидоренко О., Чуба В. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика: практ. посіб. К.: Центр інновацій та розвитку 2001. 256 с.